

Näyttötutkinnon perusteet

**NAHANVALMISTAJAMESTARIN
ERIKOISAMMATTITUTKINTO
2005**

© Opetushallitus 2005

Taitto: Layout Studio Oy/Marke Eteläaho

ISBN 952-13-2326-4 (nid.)

ISBN 952-13-2327-2 (pdf)

Editat Prima Oy, Helsinki 2005

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNO **49/011/2004**

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

PÄIVÄMÄÄRÄ **10.12.2004**

Voimassaoloaika **1.1.2005 alkaen toistaiseksi**

Säännökset joihin toimivalta
määräyksen antamiseen perustuu

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Kumoo määräyksen nro

Muuttaa määräystä nro

NAHANVALMISTAJAMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallituksen johtokunta on päättänyt nahanvalmistajamestarin erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2005 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Ylitarkastaja

Hanna Troberg

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus.....	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	8
2	Luku	
	NAHANVALMISTAJAMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	9
	1 § Tutkinnon osat	9
3	Luku	
	NAHANVALMISTAJAMESTARIN ERIKOISAMMATTI- TUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	10
	A. PAKOLLISET OSAT	11
	1 § Raaka-aineet ja tuotteet	11
	a) Ammattitaitovaatimukset	11
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	11
	c) Ammattitaidon osoittamistavat.....	11
	2 § Prosessi- ja työsuunnittelu	12
	a) Ammattitaitovaatimukset	12
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
	c) Ammattitaidon osoittamistavat.....	12
	3 § Tuotanto.....	13
	a) Ammattitaitovaatimukset	13
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
	c) Ammattitaidon osoittamistavat.....	15
	B. VAPAAEHTOINEN OSA	15
	4 § Yrittäjyys	15
	a) Ammattitaitovaatimukset	15
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	15
	c) Ammattitaidon osoittamistavat.....	17

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä tai harrastuksissa hankittua osaamista voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyuden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyypitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erillaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintasuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

---

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

NAHANVALMISTAJAMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Nahanvalmistajamestarin erikoisammattitutkinto muodostuu kolmesta pakollisesta tutkinnonosasta: Raaka-aineet ja tuotteet, Prosessi- ja työsuunnittelu sekä Tuotanto. Lisäksi on mahdollista suorittaa vapaaehtoinen tutkinnon osa yrittäjyydestä. Tutkinto on valmis, kun kaikki tutkinnon pakolliset osat on suoritettu hyväksytysti. Vapaaehtoisella osalla on mahdollisuus osoittaa erityisosaamista.

Nahanvalmistajamestarin erikoisammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset on laadittu niin, että nahkanvalmistuksen erityispiirteet eri nahkalaatujen verhoilu, kenkä-, laukku-, turkisnahat jne. osalta on otettu huomioon.

Ammattitaitovaatimukset on määritelty niin, että ne kattavat merkittävän osan nahkanvalmistuksen kokonaisuudesta.

Nahanvalmistajamestarin erikoisammattitutkinto	
Raaka-aineet ja tuotteet Prosessi- ja työsuunnittelu Tuotanto	Pakolliset osat
Yrittäjyys	Vapaaehtoinen osa

3 Luku

NAHANVALMISTAJAMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Nahanvalmistajamestarin erikoisammattitutkinto on tarkoitettu kokeneille usean vuoden ajan nahkatehtaalla työskennelleille tai nahanvalmistajan ammattitutkinnon suorittaneille.

Suorittamalla vapaaehtoisen osan yrittäjyydestä tutkinnon suorittaja saa myös perusvalmiudet arvioida omia valmiuksiaan toimia itsenäisenä yrittäjänä.

Nahanvalmistajamestarin erikoisammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset (kohta a) on muodostettu työelämän tehtävä- ja taitoalueista.

Arvioinnin kohteissa ilmaistaan ne ammattitaidon kannalta keskeiset alueet tai toiminnot, joihin arvioinnissa on kiinnitettävä erityinen huomio.

Arviointikriteerit (kohta b) puolestaan ilmaisevat, kuinka tutkinnon suorittajan on työssään suoriuduttava.

Ammattitaidon osoittamistavat -kohdassa (kohta c) on määritelty kyseisen tutkinnon osan näytön antamiseen ja arviointiin liittyvät vaatimukset.

Tutkinnon perusteista ja tutkintovaatimuksista johdettu näyttötutkintotoiminta ja siihen sisältyvät näytöt tulee suunnitella sellaisiksi, että ne ovat ammattitaidon hallinnan kannalta keskeisiä, ja niihin on sisällytettävä arvioinnin kohteissa esitetyt alueet ja toiminnot kattavasti.

Nahanvalmistajamestarin erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrollaan.

Näytöissä tulee ilmetä tutkinnon suorittajan valmiudet ja kyky muuntaa ja soveltaa tietojaan ja taitojaan vaihtelevissa tilanteissa.

Ammattitaidon hallinta osoitetaan todellisessa yritysympäristössä.

Näyttötutkintotoiminta perustuu oppilaitoksen laatimaan näyttöjen järjestämissuunnitelmaan. Ammattitaidon hallinnan näyttöä varten on kullekin näytön antajalle laadittava Opetushallituksen määräyksen mukainen henkilökohtainen näyttösuunnitelma. Tämä on laadittava nahanvalmistajamestarin erikoisammattitutkinnon perusteita noudattaen.

Eri näyttötutkinnon osien näyttöpaikkojen on oltava sellaisia, että tutkinnon suorittaja pystyy tekemään niissä tehtäviä, joista pystytään kattavasti toteamaan tutkinnon osan arviointikriteereissä määritelty suoritustason saavuttaminen.

Näyttöä arvioitaessa kerätään aineistoa arviointipäätöksentekoa varten.

Arviointiaineisto kerätään tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista järjestelmällisesti. Arviointipäätös siitä, onko kyseinen näyttö hyväksytty vai hylätty, tehdään kerätyn aineiston perusteella arviointikokouksessa kolmikantaisesti (työnantajan, työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan ja opettajien edustajat).

Näyttö keskeytetään, jos näytön suorittajan toiminta vaarantaa sen toimipaikan turvallisuutta, jossa näyttö suoritetaan.

Tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat ovat seuraavat:

A. PAKOLLISET OSAT

1 § Raaka-aineet ja tuotteet

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon osan suorittaja – osaa valita ja hankki nahanvalmistuksessa tarvittavat raaka-aineet – tuntee raaka-aineen hankinnan	Raakavuodan tunteminen ja hankinta Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee raakavuotatyypit ja niiden ominaisuudet • tuntee vuoden irrotuksen ja säilönnän merkityksen nahan laadulle • tuntee vuotavirheet ja niiden vaikutuksen valmiille tuotteille • osaa raaka-aineen vastaanoton ja tarkastuksen • osaa raaka-aineiden oikean varastoinnin.
– tuntee nahkatyypit ja niiden käyttösovellukset	Nahkatyypit ja niiden käyttösovellukset Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita nahkatyypeille oikean raaka-aineen • hallitsee eri nahkatyypeiltä vaadittavat erikoisominaisuudet • ymmärtää nahan käyttömahdollisuudet.
– hallitsee nahan eri vaiheitten lajittelun	Nahanlajittelutoiminnat Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tuntee nahan ja käsittelyn virheet ja niiden vaikutuksen valmiin tuotteen laatuun • osaa raakavuodan lajittelun • osaa kalkkilajittelun • osaa Wet-Blue-lajittelun • osaa Crust-lajittelun • osaa valmislajittelun.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan edellyttämä ammattitaito osoitetaan todellisessa työympäristössä.

Tutkinnon osan suorittajalta edellytetään, että hän pystyy raaka-aineesta ja sen lajitteluista päättämään, mitä tuotteita siitä voidaan valmistaa, ja toisaalta pystyy valmiin tuotteen perusteella valitsemaan oikean raaka-aineen.

Näytöt muodostuvat ammatin kannalta keskeisistä työtehtävistä ja näyttöä voidaan täydentää mm. kirjallisin tuotoksin, haastatteluin ja keskusteluin.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon osan suorittaja – osaa suunnitella nahkatyypeille oikean valmistustavan	Prosessi- ja työvaihesuunnittelu Tutkinnon osan suorittaja - osaa suunnitella eri nahkatyypeille kemialliset prosessit <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita nahalle oikeat kone- tai käsityövaiheet • osaa suunnitella ko. nahalle oikeat kemialliset valmistusreseptit • tuntee kemikaalit ja niiden keskinäiset vaikutukset nahan laatuun • hallitsee työturvallisuuden • hallitsee ympäristövaikutukset • hallitsee työnopastuksen • osaa käyttää tietojärjestelmiä työn apuna.
– osaa suunnitella tuotannon laadunvarmistuksen.	Laadunvarmistussuunnitelma Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa suunnitella laadunvarmistuksen tuotteille • osaa korjaavat toimenpiteet prosessin-, -kone- tai käsityövaiheiden aikana • pystyy tuotteittain määrittämään laadun kannalta olennaiset tarkastuskohdat • osaa määritellä tarkastuskohteille raja-arvot • osaa suunnitella korjaavat toimenpiteet • tuntee analyttiset testaukset • tuntee fysikaaliset testaukset • tuntee väritestaukset.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan edellyttämä ammattitaito osoitetaan todellisessa työympäristössä.

Tutkinnon osan suorittajalta edellytetään, että hän osaa suunnitella eri nahkatyypeille oikeat valmistustavat työ- ja prosessiohjeineen, sekä tuotannolle laadunvarmistuksen huomioiden nahkalaatuojen erityispiirteet.

Näytöt muodostuvat ammatin kannalta keskeisistä työtehtävistä ja näyttöä voidaan täydentää mm. kirjallisin tuotoksin, haastatteluin ja keskusteluin.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> – hallitsee eri nahanvalmistuksen prosessit ja työvaiheet, työvaiheitten väliset riippuvuudet ja niiden vaikutukset tuotteen laatuun. 	<p>Märkäprosessit</p> <p>Liko-kalkitus</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee tuotantoerien muodostuksen • hallitsee pesun, likon, karvanpoiston ja kalkituksen työvaiheet • tuntee prosessiastiat ja niiden vaikutuksen nahan laatuun. <p>Parkitus</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee erien muodostuksen • hallitsee jälkikalkki-, kalkinpoisto-, peitta-, pikkeli- ja parkitustyövaiheet • hallitsee eri parkitusmenetelmät • tuntee prosessiastiat ja niiden vaikutuksen nahan laatuun. <p>Värjäys</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee erien muodostuksen • hallitsee pesu-, neutralointi-, jälkiparkitus-, värjäys- ja rasvaustyövaiheet • tuntee prosessiastiat ja niiden vaikutuksen nahan laatuun. <p>Märkäprosessin konetyövaiheet</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee kaavaus-, syrjäys-, halkaisu, vesiprässäys-, ohennus- tai syrjäys- ja oikaisutyövaiheet • hallitsee eri kuivausmenetelmät (ripustus, tyhjiö, reikkaus) • hallitsee konetyövaiheitten vaikutuksen nahan laadulle • hallitsee kuivausmenetelmien vaikutuksen nahan laatuun. <p>Viimeistelyn prosessit</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee eri viimeistelymenetelmät: aniliiniviihmentely, lakkavärit, sävytyksen, painovärit ja tuntuaineet

<p>– hallitsee korjaavat toimenpiteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • osaa valmistaa viimeistelyseokset • hallitsee pinnoitustekniikat • hallitsee kuviointitekniikat • hallitsee eri viimeistelytekniikoitten vaikutuksen nahan laatuun. <p>Viimeistelyn konetyövaiheet Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee kostutus-, pehmitys-, hionta-, pölynpoisto-, puleeraus-, plyyssäys-, paino-, liimaus-, pinnoitus-, kiillotus, silitys, martiointi-, kuviointi-, syrjäys-, mittaus- ja pakkaustyövaiheet • hallitsee konetyövaiheitten vaikutuksen nahan laatuun. <p>Korjaavat toimenpiteet Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa virheet ja niiden aiheuttajat • osaa korjata virheet ja poistaa virheen aiheuttajat.
<p>– ymmärtää koneiden ja laitteiden häiriöttömän toiminnan vaikutuksen nahanlaatuun, käyttöturvallisuuteen ja yrityksen tulokseen ja asiakastyytyväisyyteen</p> <p>– osaa organisoida ja johtaa yrityksen tuotantotoimintaa.</p>	<p>Koneitten säädöt ja huolto Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää kunnossapidon ja ennakkohuollon merkityksen • hallitsee koneitten ja laitteiden säädöt ja ymmärtää niiden vaikutukset nahan laadulle • ymmärtää koneiden ja laitteiden kunnan vaikutukset käyttöturvallisuuteen. <p>Esimiestaidot Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia vuorovaikutteisesti yhteistyössä henkilöstön kanssa • osaa käyttää muun henkilöstön asiantuntemusta tuotantotoiminnan organisoimiseksi ja kehittämiseksi • osaa johtaa tuotantotoimintaa tavoitteena yrityksen tulostavoitteet ja asiakastyytyväisyys.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan edellyttämä ammattitaito osoitetaan todellisessa työympäristössä.

Tutkinnon osan suorittajalta edellytetään nahanvalmistuksen prosessien ja kone-työvaiheiden hallintaa ja että hän ymmärtää työvaiheitten väliset riippuvuudet ja niiden vaikutukset tuotteen laatuun. Näytön suorittaja osaa valita myös tuotannon aikana tehtävät korjaavat toimenpiteet, hän ymmärtää myös koneiden säädöt ja kunnossapidon merkityksen nahan laadulle, käyttöturvallisuuteen ja yrityksen tulokseen ja asiakastyytyvyyteen.

Näytön suorittajalta edellytetään riittäviä esimiestaitoja.

Näytöt muodostuvat ammatin kannalta keskeisistä työtehtävistä, ja näyttöä voidaan täydentää mm. kirjallisin tuotoksin, haastatteluin ja keskusteluin.

B. VAPAAEHTOINEN OSA

4 § Yrittäjyys

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon osan suorittaja – osaa arvioida henkilökohtaisia mahdollisuuksiaan ja valmiuksiaan toimia mahdollisesti alan yrittäjänä	Omien yrittäjävalmiuksien arvioiminen Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tietää millaiset henkilökohtaiset valmiudet tukevat yrittäjänä menestymistä ja pystyy tältä pohjalta erittelemään arvojaan sekä arvioimaan omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä • osaa laatia itselleen asiantuntijoiden opastuksella kehityssuunnitelman yrittäjänä toimimiseksi.
– osaa tarkastella alaa ja sen tarjoamia yritystoiminnan käynnistämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia ja riskejä	Yrityksen toimintaedellytysten selvittäminen Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • on tutustunut toimialaan niin, että osaa tarkastella sen tulevaisuuden näkymien ja kehityksen sekä markkinoiden mahdollisuuksia oman yritystoiminnan käynnistämisen kannalta • osaa tarkastella oman mahdollisen yrityksensä toiminnan tuloksellisuutta ja kannattavuutta eli elättääkö yritys • on selvillä yrittäjän toiminnan vastuista ja velvoitteista.

<p>– tuntee erilaisia yritystoiminnan aloitustapoja ja -muotoja ja osaa kehittää karkean liikeidean omalle yritykselleen</p>	<p>Liikeidean laadinta Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa vertailla vaihtoehtoisia tapoja käynnistää yritystoimintaa, koska tuntee yleisimmät Suomessa käytetyt ratkaisut, mm. yritystoiminnan muodot, aloittamisoperaatiot sekä vastuut ja riskit ja osaa keskustella asiantuntijoiden kanssa oman mahdollisen yritystoimintansa vaihtoehtoista • osaa yhdessä asiantuntijoiden kanssa kehittää yritykselleen karkean liikeidean ja tietää millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä resursseja mahdollisen yritystoiminnan aloittaminen vaatii • osaa asiantuntijoiden kanssa arvioida yritysideoita onnistumisen, mahdollisuuksia.
<p>– osaa luoda asiakas- ja verkostosuhteita</p>	<p>Asiakas- ja verkostosuhteiden luominen Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa pohtia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksien mukaan rakentaa yrityksen jatkuvuuden kannalta merkittäviä asiakas-, toimittaja- ja muita verkostosuhteita • osaa hahmotella em. verkostokumppanien kanssa sopimuksia asiantuntijapalveluja hyödyntäen.
<p>– osaa toimia yritystoiminnan talouden tärkeimpiä periaatteita noudattaen</p>	<p>Taloudellinen toiminta Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita yrityksen kannattavuuteen vaikuttavia toimenpiteitä ja hinnoitella palveluja myös markkinalähtöiset tekijät huomioiden • osaa tulkita yrityksen tilinpäätöstä pääomien, varallisuuden, maksukyvyyn ja tuloksen suhteen sekä pohtia taloudellisen toiminnan kehittämismahdollisuuksia tarvittaessa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa • osaa laatia yritykselleen karkean tulosenusteen ja hankkia asiantuntijapalveluja verotuskysymysten ratkaisemiseen.

<p>– osaa käyttää asiantuntijapalveluja.</p>	<p>Asiantuntijapalvelujen käyttö Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvitsemaansa tietoa ja asiantuntijapalvelua.
--	--

c) **Ammattitaidon osoittamistavat**

Tutkinnon osan suorittamisessa on keskeistä, että tutkinnon suorittaja osaa arvioida omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä. Hän osaa tarkastella yritystoiminnan menestymisedellytyksiä, laatia mahdollisen yrityksensä toiminnalle liikeidean ja laskea, kannattaako ajateltu toiminta ja elättääkö se yrittäjän. Hän osaa hyödyntää erilaisia verkostoja ja asiantuntijapalveluita yritystoimintaa harkitessaan tai aloittaessaan.

Tutkinnon osien näyttönä toimii yrityksen alustava liikeidea täydennettynä toiminnan edellytyksiä ja riskejä kartoittavilla selvityksillä, tuotoksilla ja raporteilla sekä prosessin aikana tapahtunutta toimintaa kuvaavilla dokumenteilla. Näyttönä tulee myös olla tutkinnon suorittajan henkilökohtainen arvio ja kehityssuunnitelma omista mahdollisuuksistaan ja valmiuksistaan toimia yrittäjänä.

Näyttöä syvennetään asiantuntijoiden kanssa käytävillä keskusteluilla, joissa tarkennetaan ja täsmennetään yrittäjäksi aikovan valmiuksia tehdä ratkaisuja yritystoiminnan mahdollisesta aloittamisesta.

Arviointi suoritetaan elinkeinoelämän osapuolten, yrittäjyyden asiantuntijoiden ja koulutuksen edustajien yhteistyönä. Arvioinnissa tulee käyttää myös itsearviointia.